

BIBLIOTEKA: SAVREMENI PISCI

Recenzenti:
MARIJA ŠIMKOVIĆ
PAVLE POPOVIĆ

OSVIT
IZDAVAČKO ODELJENJE ČASOPISA RUKOVET

Petko Vojnić Purčar

SOL U VJETRU

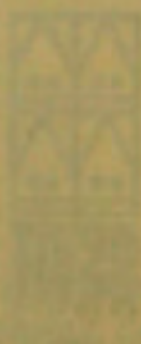
Pesme

1985.

U VJETRU
201

BIBLIOTECA CROATICA
br. 1257
ZKVH SUBOTICA

Vodena vrata

Pas u Podsusedu

Živiš li životom puntara
Njihovih mahovinastih pasa
Laješ li na pomjerene zvijezde
Nepomičnu zvjezdanu prašinu
U runastoj dlaci li je terapija
Zatvoreni kapci dosižu onkraj
Bijeli pas postoji i san ga pozna
Koliko divljine i kamena između nas
Svakodnevno šumom protrčimo zajedno
Hitamo i rijeci skupa, nećemo u nju zagaziti
Novo je bratstvo među nama
I staro je, i nepojamno
Drži pas čovjekov kliktaj zubima
Nad ambisom, nebeskim svodom
Orlovi nas dotiču iznutra
Vlažna njuška kao paprat
S hranom u keramičkoj posudi
Smrti se bliži, bijeli bijeli psu
A ja posve daleko, neznan
Ostavljaš me čistini i mraku
Iz kojega valja izroniti
Svi znakovi govorit će o njemu
Poslije, bez riječi svakako
Nanovo započinjemo dnevnu igru

Dravski most

Osijek, siječnja

Iza hotelska prozora promiču ledene sante
po Dravi lijeno kao tanko pečeno tijesto
Stigoh, uz Dunav, gotovo pješice
Brzom pedalom automobila
Plove saharinski sakramenti
Jesam li vjernik ili bezbožnik
Plove otoci mojih predaka
Kornati s fotografije iz zraka
Vrijeme me sustiže a zatim kasni
Nazirem komaričasti most za pješake
Iza njega, u blizini, ostaci rimskoga mosta
Plava djevojka zamiče iza vjetrovita keja
Brijem se. Mraz po staklu. Nema šanse
Popit ću, tu, negdje, i čaj. Pročitati novine
Sjetiti se staroga prijateljstva
Ima li bliskosti između rimske
i današnje hunjavice
Bacila. Bolesti srca. Ratne vještine
Pisma u daleki grad. Fatamorgane. Zvonika
Rijeka zastala, primjećujem, a most
i ravnica plove na jug i sjever
Quota sit hora petis, dum petis, hora fugit
Trule mreže. Riblje kosti
Šušore u zimovniku. Kao ja. Evo
Stiže i planinski tamni čaj u bijeloj šalici
Dan pri kraju. Umor. Večer. Cvrčci u zimskome snu

Gejzir

Nomadi i ratari zakopavaju sablju i drveni plug
pored rijeke. Pasu nekadašnja stada divljih konja
Divlje vrbene raščešljavaju kosu. Love brodove
i zrakoplove. Iznad gejzira, usred Tise
Vodeni obelisk riga bezbojnu vatru, gradi lik
Ratnika što na humusnim plećima izdiže tok
Vječnost u strujama i sprudovima izmijenjenim
Bakarnim štitom zaustavlja se beskonačnost
U opreci sa samom sobom. Pokretni park
s ukopanim ljudima kao stablima. Gejzir ponovo
opkoračuje dvije njive, dvije puste plaže
na suprotnim obalama, jednu ulicu s imenom
pjesnika. Dva djeteta s kestenovima u ruci
u kosi sličnoj barjacima, gejzir podzemni
tjera plamenu željeznicu. Daje vrela otisak
uzbibane površine, humke, pijeska, vinove loze
Kornjača okrenuta na leđa usmjerava zemaljski
krvotok. Zaspalo more sniva baš ovaj grad i rijeku
Potomstvo dolazi zamišljenim mostom
ljetnjim hrastovim ozračjem, sjemenkom stihom
Umjesto stupova i šuma, zapravo s njima
izmiješani. Razabiremo buduće likove nalik nama
umnožene, kao dah. Dotrčat će i dodirnuti ono
neizrecivo. Kanjiža u novovjekovnom sjećanju
Tako će istrajati. Istrgnuti gejzir. Razlistati
topolu. Utoliti glad. Stepsku žeđ. Oganj
na večernjem lipanjskom oblaku
„De él az arany és a vér”
Al vječan je život krvi i zlata

Novosadski korzo

*Premiješta se s rijeke
na podzemni potok
S potoka na moćnu rijeku
Sijaju šetači
I mi smo tu
i more koje se plazi
Sve protiče
kroz nas
Sve se ulijeva
sve ističe iz krečnjaka
negdje daleko sa zapada
negdje nepojamno na istoku
Vraćamo se korzou
gibanju
Šetamo tijestom
mravljim korakom*

Klošarska noć

Ja sam klošar Claude bezdomni
Kralj svih klošara ovoga grada
Tame. Svjetlost je u knjigama
I na drugoj obali Seine moj sinko
Otpij božolea jeftino je al žestoko
Onda znaš da si muškarac i jesi
Onih drugih i tako dosta i našminkanih
Brazilijanaca. Nisi čuo zar da nov si
Čut ćeš. Ne prenađluj živi se jebeno
Oštro istare se čovjek začas vidi mene
Visočanstvo sam strašila gradskih
Al mi je duh gospodski pitaj uokolo
Mlad si nemoj odmah s nama. Probaj najprije
Sve. Uspjet ćeš a onda pasti ko i mi
Toplo je u podrumu metroa na Passyju
Skup je život skup no crći se mora
Kad-tad. Slušaj ti kralja Claudea
Ja sam ti zadnji kralj što ljudski živi
A to nije lako nije se lako ni ubiti nije
Pravu politiku vodimo mi tu dolje. Sumnjaš
Policija nas kupi samo u hladne dane
Rijetki smo danas kao pauni. Čuvaju nas
Sjećanje smo na prohujalo. Ta sirotih će biti
Klošara u svakom slučaju ta i kralj sam jedini
Kad bi opet revolucija ne daj bože
Bez glave bih ostao moj gospodine bez kože
Francuzi su krvopije iz lubanje bi pili
I Englezi krvavo vole a tek Irci i Rusi
Sijeku i svoje bez milosti a o tuđinu ne pitaj
Sumnjaš. Ja ne sumnjam ima istina i blažih
Oni na sreću ne znaju o čem se radi
Turisti pogotovu zure samo kroz aparate
Oni nas tako vide. Kroz surle kao slonovi
Spavaj sinko moj u mojoj blizini nitko te
Neće pokrasti. Siguran si pokraj Claudea
Kao pored samog gospoda Boga. I pjesnik
Mogoh biti pogotovo u ovom gradu gdje
Svi misle da su to i da nemaju o čemu
Pjevati. U redu. Onda treba vriskati

Gucni božolea i spavaj tvrdo star je
Ovaj grad a podrumi još stariji još
Ujutru ćeš biti dobar građanin uglednik
Čvrsti čelnik. Vrata su ti otvorena
Pariz te prima kao svemirska vagina
Bonne nuit bonne nuit la Seine dort aussi

Balzakova kuća

Dolazim godinama u tu kuću
Nije daleko od Passyja i metroa
i radijsko-televizijskoga doma
u obliku labirinta-torte
Nije daleko ni Seine

Jedne godine bijah susjed Balzakov
kod bogate stanodavke Židovke
Zavrti glavom kad primjeti
da se spremam posjeti obitavalištu
umrla čovjeka pa bio to i sam
Gospodin Balzak čiji naslovi
odsijavaju s njenih polica
kao kristalni luster

Balzakova kuća je sklad
po obličju ljudskom
ni suviše velika ni tijesna
s obvezatna dva ulaza
i jednim izlazom-bjekstvom

Danas je kuća okrutno užljebljena
među dvije višekatnice-klisure
koje nju i vrt drže pod pazuhom
na dnu kao sužnja

Balzakova porodica bje cijela na okupu
(ne mogu nikako zamisliti da su to samo
obični službenici gradskoga muzeja)
Ulazim na glavna vrata osvrćem se
skromni vrt Onorea brižno je uređen
neće dakle da razočaraju vlasnika
On će se odmah vratiti tout de suite
Pridržavaju mi kaput i povlače se diskretno
Šetam salonom čujem glazbu koju je Onore
toliko volio uz nju se ponekad tu plesalo
i šapat čujem ljudi nestalih s njime

*Odjednom mrmori tisuću lica i više
među zidovima stranicama nad kojima
škripi gušćije pero u ruci u rukavici
brzinom svjetlosti ponad Seine
i svugdje kamo svjetlost dopire*

Stara tvrđa i lađa

Iz temelja izviru temelji
Iz zamorena grada novi grad
Tko to neprestano zida i pamti
Vječito lebdimo nad onim što postoji
Usprkos treperavu kablju pamćenja
Neotkrivena lađa u bunaru okrečene tvrđe
Vidici ne dopiru samo preko rijeke
Zagledani u sebe i zeleni ponor
Ne prizivamo grobljansku travu
Smrti i onako prejaka, zastani
Dišem s lipama i voćem u tetrapaku
Veoma davno doputovah s pretkom u Požun
Danas prohladni dan u Bratislavi
Dva viđenja ne zastiru treće oči
Panonski kiklop u traganju za izgubljenom špiljom
Trči u trenerici pokraj ravnodušnih šetača
Dunavski šlep prenosi zdrobljeno kameno oko
Vijekovi usitnjeni u šljunak, s koje planete
Hoće li niknuti prvotni oblik granita
Vidi li ga netko sličan nama
Dunaj Dunaj, Dunaje
Plovim s anđelom duge crne kose
A onda je plav, s licem od gipsa
Koja su prava lica anđela i nejaka demona
Slika usnule žene me prati po staklu tramvaja
Zaboravi bunarsku lađu, pijesak snježno usmrćuje
Ona je suviše visoko u stijeni, duboko u pepelu
Sada su brodovi od željeza, papira i plastike
Ali dostupna je evo tvrđa nad rijekom i vremenom
I most nalik kažiprstu što spaja ravnice i katakombe
Sjećaj se osamljena brijesta, s ruba mahovinaste zidine
ogledala grada zasjenjenog onim koji će doći

Restoran u Firenci

Nedaleko galerije Ufići
Na osunčanom trgu
Zaposjednem stol restorana
Ne sjedeći doduše na vrećama talira
Kao nekoć moćne porodice bankara
Udišem slani zrak s rijeke
U svojoj osami, siromaštvu, strpljenju
Užurbani građani i mozaično šareni turisti
Prolaze i nestaju u Danteovu ništavilu
Pakla, Raja i Čistilišta
Grijevovi i vrline ulično smanjeni
Eno i kćeri Zeusove, Botičelijeve Gracije
Izgnanik sam i sam, za tren, možda i dulje
Podignem ruku
Konobar leprša kao dobri duh ulice
Pijem bijelo toskansko vino
Sve berbe u njemu
I rimske, i etrurske, i barbarske
Možda i sutrašnje
„Doglia mi reca ne lo core ardire”
Otvori prozor Bjanka Đovana Kontesa
Darežljivom svojom rukom podari
Oprost i mir izgnanstvo ublaži
Ne bježim s ovoga trga niti umirem, zasad
Promičem u zvuk i tajstvo fijoventinskog hoda
Stisnutih trepavica dio sam renesansne slike
I slike koja se upravo stvara na asfaltu
Raskošna vrata obližnje crkve se raskriljuju
Otkrivam krajolik pacifičnog otočja
Stari neimar se iz onkraja poigrava našim vidom

Hram u Buhari

*Danju
skriva se u tavni rukav
Marka Polla
Noću
putuje sanjaru
u daleki grad
S jutrom
i prvim pijetlovima
evo ga ponovno
na rubu pustinje
gdje je oduvijek i bio
sa svojom tajnom promjene*

Put u Egipat

Pelud na stolu

*Pelud na stolu
Ne briši ostatke
kontinentalna
cvijeća
Pradavni otrov
prži mi jednjak
Večeram s bogom Ra
I drugi bozi
s njim su u miru*

Zmija

*Zmija igra pred fakirom
Otac i zmija
djetetu su potrebni
kao majka sunčana
Zabrađena žena
njeni lelujavi bokovi
Mirisi
Zatim dijamant i guba
Pjesnik je s njima u bratstvu*

Na terasi hotela

*Na krovu, uz tropsku glazbu
udišemo dim
s grozdova zvijezda
U kutu evnuh
žali se na besposlicu
Haremi polagano, korak po korak
osipaju se i što će onda
Ne zna što će sam sa sobom
bezmudni anđeo ili vrag*

Pijesak

Carevi su dobro ukopani
s noći pijesak
krcka na jeziku i zubima
Prespavah afričku noć na suhom
Vjetroviti prsti mumije
vraćaju dug

Mirisi kamile
Benzin, šafran i balzami
nevidljiva veza među njima
Trgovci prilaze slobodno
Pripovjedač riječju, trgovac svilom
vraćaju nas
kamo

Pustinjski lišaj

*Zobne ptice zobaju
kamičke i zrnevlje
Nepostojeće bilje
usred pustinje
u vrtlogu Sahare*

Piramida

Točka
Trokut Punina

*Kaplja slada na papirusu
zaustavlja kazaljke
Koji je sat
Rano li je ili prekasno
Odlučimo se
U zahuktalu vječnu krugu
trka kamile zebre
Ptica vjernik što hodočasti
u pepelu*

Dolina kraljeva

Boginja drži zmije
u lijevoj i desnoj šaci
što fijuču po stolu
zrakom i vodom Nila
kao leteći tepih
Strah je tisućljetan
što nosi najprije u ravnici
a potom u svetu planinu
Jesmo li tu s faraonima
ili s ribarima
Zapise čitamo s fresaka
bez slova, ili su možda
u krpama mumije
Blago je nestalo
u talionicama
Žene usnule uz faraona
Sunce božanstvo će ih naći
u travi i bambusovu vrhu
Doći će vatreni oblak
rastopiti djetinjstvo papirusa

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Antilegende

Neuzvraceni pokloni

*poklanjam starinske vezove
primam korice pečeni šećer
knjige u ovom stoljeću se pišu
da se udivljeno gledaju njuše
vijore pale strastveno jedu
dobivam pjesme kako se stupa
lijevom nogom i desnom i tako
u taktu se piše stih i poema bogme
darivam krte pregače od kudelje
lana i vune sabijene niti
nezamislivi prostor trenica gradske prste
starica ih posipa brašnom
zateže bijelim koljenom
crvenu žutu i crnu utka u slap
duga je razveseli
jedna boja se njenim imenom nazva
zauzdava boje kao ždrijepce
a tek kakva je igračica bila
stotinu violina tisuću harmonika
zamorila potom noktima
svoju dušu izvadila
i dahnula je vjetrovima*

Pučka brojanica

1.

brojiš brojiš brojiš
nikog se ne bojiš
možeš pivati
možeš biti valjan paor
možeš na visoke škole
možeš misec skinit
možeš se zadinit
od lipote divojačke
od vranca od prolića
od zime ko vrili kreč

2.

vitar trči bisno
po bagremaru po badnju
pulín bisan
grlo tisno
grlica leti tebi
sokaku slipom

3.

čovika brez grija nima
sunce sja kolivku ljulja
dite dućka u žedniku
kurjakovi davno očli
samo u starim pismama pomen

4.

proliće sadi se cviće
 nima više davni divana
 u grobnici ladno
 pripovidačica priti
 kako kaže nek tako budne
 za viki vikova
 čekamo novog
 al ko će to bit
 kad se s tim rodit triba

5.

ni jeseni ni krizme
 soldāti miruju
 cokula u budžaku
 rane prolaze
 sad su druge bôle

6.

laste prave gnjizdo
 nigdi daleko
 na jugu
 rode ne dolaze
 čamotinja

Čizme, smrt

didu silvester osamnaeste došo iz vojne
ko skršen soko s ožiljkom ponad obrve
što mu lipo stoji ispunjen njegov smij
oblakom od baruta dima zime dao se odma
slikat kod međerija s janjom i troje dice
brkove usuko navišlje zadigo bore na čelu
a žena sidi na svoji sedam sukanja satenski
s velikom ružom i rojtama dva derana i cura
skutрили se uza nj ko da gledaju slamnu vatru
didu divanio je hrvacki srbski mađarski švapski
komšije u ataru mu lepojev fekete i lang
prvom đule bubrig otkinilo drugom prste live
trećem komad uveta al od kose se vidilo nije
i svi su falili silvestra kako je dobro prošo
a prošo je galiciju i drinu ko i nji trojica
i tad se zakletu da u salaše ne meću na zidove
slike ni carske ni kraljevske ričju nikake
didu je sanjo često gole kozakinje kako
sabljama prite i vlažnim kosama mu obraze taru
lepojev da je na bagremovu križu digod srid srbije
ni fekete ne bje brez more na balvanu široka voda
odnosi ga i ne mož nikako uzvodno da se vrati
a lang krucifiks po cilu noć drži se za točkove
aeroplana koji leti visoko u ajeru
prducka mašina al prducka i on od straja
silvester rastrčo se od vinograda do njive
korov čupa i zubima škripsi boji se zemlje
jalove od četir godine ratovne bem mu mliko
govori a žena se moli da kom zlo ne učini
u kuću u varoš ne odlazi samo konja kad potkiva
il kad kuruz i žito na mlivenje odvozi
za crkvu i groblje jedva nađe vrimenta
gladna usta dičija ko žuta kljunad laščadi
štogod gadno opcuje i oma mu lakše u krstima
duša će ti u pako kara ga janja a di je pako
pita je njezin vinčani pa u dubokoj zemlji
ona će ko popo al cigurna nije a od čega mi
živimo janje jal nebo orema jal zemlju kaži
ona se zbuni al tri očenaša za njegov izmoli

od velečasnog taj divan zataji na ispovidi
dicu sklanja da ji od boga ne udalji on se smije
ko sam pajdaš sotonin bože oprosti to ga ona
kuglja ponad obrve stresla kršćanin je pravi bio
o rat o rata da ne budne više jel od poštena
čovika napravi svašta i u apsani mož završit
samo vrag u nesrići i pokori uživa i likuje
i oni koji su potpisali njegovu artiju
silvestru se snaga povrati i još jedno dite
poželi u varoškoj birtiji toga se siti
iskapi fićok skoči na karuca istrgne kamdžiju
iz sara svoji novi čizama ošine čilaša i vranca
do salaša će nebom pomisli a put će ozgor gledat
što čoviku ne pane na um govori i leti a pinjuška
obliva konje koji grabe sami jel do salaša znadu
piva dida trideset tri mu je lit timenom kreše
zvizde zaboravijo je rov i krv ko da je rat sanjo
sve nevolje su daleko a srića nikad bliža zaori se
i u taj čas huncuti soldati odbigli stanu prid
konje za ulare vaćaju i karuce drmaju puškom prite
iz kuruzišta izalaze novi novce i konje oće
zar on sive iz juriša mnogi da se ovi poplaši
koji samo vako u čoporu junačiti se smidu jednog
pripozna di li ga je samo sreo taj se penje
i čini se da ji vodi opelješit i zatuć ga žele
tad ga dida dovati ko džak baci kajasima konje na
stražnje noge digne i strašnim kasom razbije ih očas
pripucaju huncuti kaderski neće plin da im umakne
dida leteć stoji kod prvog zavoja na sic padne
pogradi čizme na dlanovima mu fleke višnjjeve
civanice polomljene kud da ga strevi kad ni u boju
nije al od svog usuda pobić se ne mož rat mu se
sveti sad krv njegovu ište zapeku se čizme vruće
konji utrču u ambetuš rudom u caklo ko tuča
odma rizat čizme i sić noge jel kasno biće već
do druge zore did ni čut ne da ni čizme ni noge
ako triba mrit nije ni to najgore sviko se
vapaj i plač smekšali ga nisu i drugog dana
pomodri do pasa divanit je mogo još kojekako
a onda zanimi i zaspe na opakliji ispod topole
putar još i dan danas propete konje vidi
i tamni olujni kas što u noć nestaje

konji njište
njiskove im sustižemo
kukuriječu pijetli
poj nas razbuđuje
davne govornike čujemo
sjećanje na mucu
okrenuti dubini
znakove teško razumijemo
povijest je to
kaži godinu
iskaži misao
pokaži govornika
vrlo je važno
dok ne zaboravi
povijest je i to
iznenađuju glasovi
svijetle pjene
glasovi snovi razučeni
tamburaši violine
uzavrele žice
pregaženo žito kukuruzi
suncokreti
komovica
bijelo vince
megyünk csángosi
tuš
ljubi zlatnik
violinu
zamorena svirača
polazimo
uzjahujemo
sve krasotice da napijemo
tuš
konji njište
njiskove im sustižemo
to moj predak umuje i mulatuje
prihvati glazbu
prihvati riječi
prihvati strast

prihvati užas
tog vremena
pitominu
i čut ćeš grgura bačvana
i njegova konja
kako ganja kopitima
panonske vode u korita
i bijele rode u ženska njedra

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a title or header.

Faint, illegible text in the middle section of the page, possibly a list or a series of entries.

Zoon planetos

Dvije djevojke u bijelom

*One u bijelom u tvrđi
Čekaju proljeće što kasni
Kasni i ljeto, kasni i snijeg*

*Samo manevarka odnosi
Naše snove u komoru
Za ugalj, težak i mastan
Briljant
Dvije djevojke u njemu*

*Iznenada silaze sa zida, iz grba
Plemenitaškog
Što raditi
Donose nam darove*

*Ili nam prorokuju
Rani mraz i kasnu zimu
Ne motreći u naš dlan*

Put bez sna

*Što je put bez sna
tiho, i glasno
sanjati olovkom
koja, na drugom kraju, zrcali
olujno, maglovito, snjegovito*

*Prepustimo se potomcima žabama
omađijanim kao lišće na jasenu*

Vječna sol

*Glina je žuta zemlja
Glina je glinica
Glina je potok
Glina je pašnjak
Glina je cvjetni prah
Glina je pčelica
Glina je vuk
Glina je borova iglica
Glina je trokut
Glina je šestar
Glina je čarobnjak
Glina je zrcalo kipara
Glina je lokvanj
Glina je hram
Glina je kiša
Glina je mračno sunce
Glina je starost
Glina je dijete
Glina je vjetar
Glina je vječna sol*

Usta gilne

*Govore ti uši nešto
Govore ti leđa kadšto
Govore ti ruke morne
Govore ti žarke morke
Govore ti lica zarna
Govore ti govore ti
Govore ti lastavice
Govore ti suncokreti
Govore ti studenice
Govore ti govore ti
Al najmanje govore ti
Usta tvoja usta gline*

Jezero

Postanje ti se ne zna
ali postojiš
Proriču ti kraj željezni gavranovi
Neplivači i dobri plivači na suhom
Ne daj se, jezero moje, i ničije
Djevojci utočište
Ratno jutro suncokretno
Konjaniku zlatoperom
na kacigi sijaš do daleka boja
Humusna vodo na usnama
ježa i kornjače
Iza rita, iza vimene pšenice
sumporasti bunarić umjesto čuda
Sišla s duge risaru gospa, naga
Djeca kupaju bijelca
taru ga sunčevom slamom
A onda divlje patke i galebovi sami
Glasni povratak hipodromu i jedrilici
mijenja te tetrapak u skulpturu
spremno li si za izložbu ili đubrište
I olovni potok grize obalu
Ne daj se, jezero moje, i ničije
Prizemljeni oblače dolaze sadnice
s ozonom pod pazuhom nasloni glavu
na suncokret i kreni naviše

Med i kruh

Riječi dolaze iz predvorja
kao paukovi
Netom balerina, ne zaustavljam je
pleše ponovno, omađijana
ne zaustavljam je
Hoće li sresti sjenu ljubavnika
s oceanskim nebom na zavjesi
Kušam jutarnju kavu, med i kruh
Sijedi pak mudrac okiva vinsku burad
rastvara ih kao latice
stazom izbavljenja
Odgovara nijemo zamahom pouzdano
Novo li je ono što spašava sumnje
Šetam ulicom kojom smjera ne znam
sjetit ću se imena poslije
Muk i potres su u koraku
žive u meni, stisnutu trbuhu
usnama, kosi, na gušterovu dlanu

Zipka ostaje prazna

Dječak se kupa

*Plavetnilo tamni
kaplje po čelu
kao vosak*

*Vidim čovjeka starog
dvije tisuće godina
njegovo djelo*

*Sporo se penjem
vrhu brijesta
zipka prazna ostaje*

Postčehovska pjesma

*Djevojke svaki dan
viđaju mladiće jahače
na motociklima
Njih teatar ne zanima
ni sudba ostavljena psa
ni kiša što natapa misao*

*što će im toliki motocikli
pitaju se djevojke
A gdje su konji
i ispovijesti*

Šetnja

*U običnom danu
U šetnji
S biciklom
Po zemljanom putu
Mostu
Preko mosta
U talogu kiše
Iz katranisana tijesta
U zraku
S glavom
S pedalom
U središtu zemlje i vode*

Bjelouška

*Kaplje divlji med
Šišti žitištem
Daleko bjelasa
Slika gasne u čiodastu oku
Bez svjedoka
Prodjeva se kroz iglenu ušicu
Strašilo očerupano
Isušena žablja krv
Kišnica
Signali krpore i polivinila
Pas ujeda bezglasno
Zvon bez mjedi i zvona
U mravinjaku
Žubori nesigurno sjećanje
Dozvan odlazi
Nikada ga više nećemo stići*

Sol u vjetru

*Slana kvasi krov banke
izrovašeno vašarište
kupolasto stišće ružu
i travu što gubi dah
nogometnoga igrališta
iz 1903.*

*Slana maglovita bjelina
rose i snijega
talog morski po licu i lišću*

*Požudno brste ovce
i jedan ogluhjeli magarac
Čobanin se igra pitalica
Pognuti solar i sunce
što su moćnoj vodi
Prijatelji il zlotvori možda
Hoće li ih solarna zraka izmiriti
A narod što se soli klanja
zašto izumire
I božanstvo vjetra kako slamku
ne pomjeri u prisustvu
mladoga neznanca*

*Na hipodromu taloži se klepsidrasto
vjetrovita sol
Najzad sljubi se ona tamna iz svemira
i ona svijetla sa dna davno nestala
nedosanjana mora*

*Smrti smrtna samrt sama smiono sačekuješ
Živote žrtvujući žišku živu žežeš
Pepelnu tišinu da ne zgasne
I plam i vodu koji tek skupa opstoje*

*Na gradskome parkingu vježbač širi ruče
Dosegnuti li će žudene prstenove*

*Bog je mrtav Bog li je živ
Ćutimo njegovo usnulo srce
Opipavamo njegove žile s freske*

Apoteozo smrti bliznakinja si životu

*I neodlučan se odlučuje
Kada drži da je prerano na startu
I kada udara biljeg kameni kod cilja*

*Učenici kamenovaše učitelja mudraca
Otkri im nebesku moždanu kapu njene zrake
Koje ih prate od rođenja do pobune
Raskomadaše svoga idola kao moljčanu šubaru
Nostalgiju hitnu bojama duge i potoku*

*Poslaše žrtvu naknadnicu
Zlatne čirake i krave koje su znale put
Dostojnici pratili su ih do granice
Svjedok je veliki crni kamen
Oni koji se ne obradovaše kovčegu s poklonom
Sasječeni su tu i trava posta slankasta
Krave su je slatko pasle
A onda su im vimena rasporena
Blagosiljala se muža dvostruke krvi*

*Ne obziruć se što svaki dan ističe sunce
Marko Marulić pomamno zapjeva u svom maslinjaku
Cvijeće premaliti cvate pak opada
voće zrijuć liti s stabla na tle pada
a ti glavu dvižeš, ter se velik činiš
više sebe sižeš, umriti li ne mniš?*

Holizmu, zar sve je biologija cjeline

*Homeomerijo, samo li jedna čestica drži cijeli
kozmos, a on opet samo trun u oku*

Hominaciju, koliko odmakosmo od puta tigra

Hominizmu, svo iskustvo čovjekovo li je

Homogenijo, zadovolji um al i život i pjesmu

*Zorno, osjeti organima osjećajnu oznaku
On i Oni, On i Ono, On i Ona*

*Zrvanu, udjeli nam snagu misli i tijela, sjaj
spoznaje i starost izmirenu sa krajem*

*Magijci, živjeste u Iranu, Maloj Aziji, Egiptu
I Mezopotamiji, a sad samo u nama*

*I fra Vid stigne iz Katora u Dečane
Zbaci sa sebe krute prašnjave halje
Zamisli zdanje oslobođeno skrušenosti
Skrušeni će se kasnije u njemu klanjati
Slušajući nijemo proročanstvo kataklizmi*

*Mizidi, oceanski mravi, noge vam rascijepiše
u rašlje rašljonošci otad vas zovu na trpezi
grenlandskome ste kitu koji je proždrljiv
kao mravojed ali kolika je tek za vas trpeza
kit samoubojički nasukan na podvodni greben
suhomrazičasta lišajasta Grenlanda*

*Hrast lužnjak vršnjak Marulićev
Visok četrdeset metara debeo dva i pol
Plod žir — novac, penis, metak. Čaj od kore
i oblog na raspucale bradavice dojki*

*Njegova šišarka daje protuotrov
od trovanja teškim kovinama i alkaloidima*

*Kilavica spasava od vodene bolesti
katara dišnih organa i žutice
(od osame i očaja nikako)*

*Kužnjak — protiv astme i bolesti živaca
(protu kuge slabo, bez rezultata)*

*Mrazovac — od astme i reume
(nemoćno za suhomrazicu i sušicu)*

*Lazarkinja — za nesanicu
(u snu svim Lazarima što dohode)*

Planetos, usudu lutalice crna beskraj

U Knjizi Postanka na početku
Bi svjetlost i bi tama
Bog načini Čovjeka na sliku svoju
I čovjek sačini Boga na sliku svoju
I Sotonu na sliku svoju s ciničnim grčem
Čovjek doista zagospodari ribama, pticama
stokom, svom zemljom i svim gmizavcima
što od pamtivijeka puze po njoj
Plodite se, množite se, napunite zemlju
(A što kada se zemlja napuni odviše)
Na kraju zar poslije dva tisućljeća
Otkrivenje će se obistiniti
„Da, dolazim uskoro”
„Da, dolazim”

Portreti

Mirisom mrijet

*Raskvašenu zdjelu
Mahovinasto udišemo
Kao pušaći
I žito, naravno,
I grob*

Između toga

*Siječanjski snijeg najdanji je dan
Lipanjaska kiša večer
Sve je između toga
Sve, ljubavi*

Grob

Zeleni trbuh uzdiže se i spušta u zemlju

O piscu

Petko Vojnić Purčar rođen je u Subotici gde završava Gimnaziju „Moša Pijade”, a u Beogradu okončava studije na Filološkom fakultetu — grupu za jugoslovenske i svetsku književnost sa francuskim i nemačkim jezikom. Zatim radi kao profesor Pedagoške akademije u Subotici, a onda kao pokrajinski prosvetni savetnik i urednik kulture na Radio Novom Sadu. Bio je predsednik Društva književnika Vojvodine.

Objavio je do sada više knjiga proze, poezije i drame, a snimio je i više filmova kao scenarist i režiser. Zastupljen je sa poezijom i prozom u nekoliko antologija. Prevođen je na više stranih jezika, kao i na slovenački i makedonski i sve jezike jugoslovenskih narodnosti.

Dela:

- „Svetovi i satovi”, novele, Osvit — Subotica, 1967.
„Odlazak Pauline Plavšić”, roman, Matica srpska — Novi Sad, 1969.
„Izabranici”, farsa, Polja — Novi Sad (posebno izdanje) 1970. godine.
„Foto atelje Fenix ili Salon mame Tereze”, drama, Rukovet — Subotica (separat), 1971. god.
„Dolaziš, opet Adame”, dramatisacija, Sub. poz. 1973. god.
„Dom, sve dalji”, roman (III izdanja), Matica srpska — Novi Sad, 1977. 1978. 1979. godine.
„Ljubavi Blanke Kolak”, roman (II izdanje, Znanje — Zagreb, 1979.
„Kameno žito”, zbirka pesama, Stražilovo—Novi Sad—Irig, 1980. godine.
„Prstenovani gavran”, novele, Matica srpska — Novi Sad, 1983. godine.

Književne nagrade:

1962. godina — Nagrada lista „Mladost” — Beograd za jednočinku „Čekanje dugo kao vrijeme”.
1967. godine — Zlatni pečat varoši sremsko-karlovačke za poeziju.
1969. godine — I nagrada na konkursu Društva književnika Vojvodine za roman „Odlazak Pauline Plavšić”.
1971. godine — I nagrada za dramu „Foto atelje Fenix ili Salon mame Tereze” na zajedničkom konkursu Društva književnika i Zajednice profesionalnih pozorišta Vojvodine.
1977. godine — NIN-ova nagrada kritike za najbolji roman godine „Dom, sve dalji” — jednoglasna odluka žirija.
1983. godine — Nagrada Károly Szirmai za zbirku novela „Prstenovani gavran”.

Sadržaj

Vodena vrata

PAS U PODSUSEDU	7
DRAVSKI MOST	8
GEJZIR	9
NOVOSADSKI KORZO	10
KLOŠARSKA NOĆ	11
BALZAKOVA KUĆA	13
STARA TVRĐA I LAĐA	15
RESTORAN U FIRENCI	16
HRAM U BUHARI	17

Put u Egipat

PELUD NA STOLU	21
ZMIJA	22
NA TERASI HOTELA	23
PIJESAK	24
PUSTINJSKI LIŠAJ	25
PIRAMIDA	26
DOLINA KRALJEVA	27

Antilegende

NEUZVRAĆENI POKLONI	31
PUČKA BROJANICA	32
ČIZME, SMRT	34
LET	36

Zoon planetos

DVIJE DJEVOJKE U BIJELOM	41
PUT BEZ SNA	42
VJEČNA SOL	43
USTA GLINE	44
JEZERO	45
MED I KRUH	46
ZIPKA OSTAJE PRAZNA	47
POSTČEHOVSKA PJESMA	48
ŠETNJA	49
BJELOUŠKA	50
SOL U VJETRU	51
ZOON PLANETOS	52

Portreti

MIRISOM MRIJET	57
PORTRETI	58
TEG	59
IZMEĐU TOGA	60
GROB	61
O piscu	62

Izdavač:
NIO SUBOTIČKE NOVINE

Za izdavača:
BOŠKO KRSTIĆ

Urednik:
MILOVAN MIKOVIĆ

Naslovna strana:
DRAGO POLJAKOVIĆ

Štampa:
„MINERVA” SUBOTICA